

amat?», *VidesR* (135v1, n. 88, traduïnt el ll. *heu* i canviat en *oy-me* pel ms. B). —² Cosa que pogué ser bastant freqüent. I això potser ens explica un mot menorquí ben desconegut, però de la realitat del qual ens priva de dubtar-ne l'extrema cura i consciència amb què procedí Camps i Mercadal en el seu *Folklore Menorquí de la Pagesia* (1, 51). En una vella nadala local: «En mitj del hivern, / enredat de fret, / am Maria, Verge i Mare; / +hogara, hogara: / ja l'escaufarà sa Mare!» No hi ha cap nota ni explicació, i la conjectura que el savi Camps tingués indicis que li inspiressin aqueixa ortografia amb *h* i *o*, que sembla relacionar-ho amb *hoc*, és lícita però insegura: el fet és que res de semblant no trobem ni en els altres textos de Camps ni en l'*AlcM* ni en glossaris menorquins de Febrer Cardona, Ferrer Ginart ni Moll (*Dial. de Ciutadella, Misc. Alcover*). Però aquest *hogara* repetit ens recorda els antics *susara e susara, encara ni encara*; i tot plegat també ens fa pensar en una altra locució exclamationària menorquina (Moll, *l. c.*, p. 459): «*Vamellara!*» equivalent al cast. *no faltaba más!*, *ya lo creo!*, *desde luego!* «Què sabràs lo que has de dir? —*Vamellara si ho sabré!* < *Veyam ell ara...*» D'acord amb aquesta anàlisi. Però potser el sentit partí de l'ús de *hoc ara* afirmatiu que acabem de documentar, que aquí hauria restat fossilitzat, amb un valor com el de 'ara justament, ara a l'hivern'. Llavors tindriem aquí la sonorització *hog* de *HOQUE* lligat amb la vocal següent, per fonètica sintàctica, llat com en els arcaïcs *hig' ha, hig' és, lag' ens, hag be* etc., que hem documentat en l'article *HI* i en *VidesR*, vol. 1, § 15. Espero que En Moll llegeixi aquesta nota i la comentí. —³ Per a aqueixos descabellaments gascons, cf. *Cor.*, *VocAr.*, p. 90; la meua nota de principiant en *BDC XIII* (1925), aviat quedà superada pel que vaig aprendre tot seguit, i ja per la resposta de Spitzer (p. p. *AORBB*), comentant el meu inexpert assaig.

Hodiern, V. avui

HOLA, interjecció de creació purament romànica, paral·lela a HALA. □ 1.ª doc.: c. 1400 (*Dansa de la Mort*).

Absolutament infundat suposar que la vàgim pendre del castellà (on és més recent i menys vivaç) i on no és menys absurda la pretesa etimologia aràbiga.

HOLANDA, *camisa d'holanda* etc., del nom de la nació.

HOLO-, primer element de compostos savis, format amb el gr. *ὅλος* 'sencer'. *Holocaust* [Llull], del ll. tardà *holocaustum* id., i aquest, del gr. *ὄλοκαυστος* 'en què la víctima s'abrasa sencera', format amb *καίω* 'jo cremo': «con foren en les cases, féu-hi metre foc, e cremà-ls tots: veus l'almoïna, quina la los féu; e d'aquest *holocaust* podets entendre si se'n pujà lo fum envers lo cel», Muntaner (§ 127; *Casac.* iv, 30.19);

«e com lo *olocaust* serà scorxat e serà slomat de sos membres, posar-l'an sobre l'altar del foc, ab <a>-s-cles de lenya debans compon<y>ides,¹ e los membres que són tallats seran demunt ordonats; enperò lo cap e tot ço de dins, axí com la frexura e los budells e los peus, seran lavats en aygua, e posarà açò lo sacerdot en *olocaust*» en un text bíblic de c. al S. xv, B. N. P., ms. Esp. 2, f° 52; «Offer<r>às-lo-m en *olocaust*», Serra, *Gènesi* (*Non. EG.*, 35), (Ag., p. 26); «Mir pa de forment - tenir tu Christ, Déu, / en sagrada mà - aquel beneïnt: / oig-te proferir - ab divinal veu, / sobre l'*olocaust*: —Assò és lo cors meu. / —Acte marvellós - a tu obeïnt», Francesc Prats, a. 1487 (*JMBover, BiEscrBal.* II, 157.25.4). Alguns han usat una variant menys autoritzada *holocauste*: «Comenci l'*holocauste*» ordena el sacerdot proto-balearic de Nuredonna, Costa i Llobera (*La Deixa del Geni Grec* III, v. 74; *IdOr* xxv, p. 162). *Holocaustar*. *Holàrtic*. *Holòedre*; *holòètric*; *holòèdria*. *Hològraf* [1868, *SLitCosta*]. *Holòmetre* [id.]. *Holotúria* [id.], gr. *ὁλοθύρμα* plural de *ὁλοθύριον* id. *Holomorj* i *holostèric* (de *στερεός* 'sòlid'), adds. de Fontserè al *DOrt*.

¹ Sembla 'trinxades', del ll. *COMPUNGERE*.

Hom, V. home

HOME, del ll. *hōmo, hōmīnis*, id. □ 1.ª doc.: orígens.

Precisant-ho bé *homo* no era solament el mascle de l'espècie humana sinó el terme comprensiu dels individus de tota l'espècie, sense consideració de sexe: puix que com a denominació peculiar del mascle el llatí disposava de *vir*, però en llatí vulgar assumí indistintament les dues funcions. És raríssim que cap escriptor català hagi usat *hom* amb el valor de *femna* + mascle humà (gr. *ἄνθρωπος*, ll. cl. *homo*): un sol cas en cito infra, en el *Blanquerna*, però isolat i potser d'inspiració llatina. En canvi sí que persistí l'arcaisme morfològic.

La declinació *homo*, genitiu *hominis*, plural *hominēs*, pertanyent a un vell tipus de flexió extingit, i sobrevivent en aquest mot extraordinari, va donar en el cat. preliterari, *om* en el cas subjecte singular, *òmen* en el cas complement, *òmens* en plural; perduda aviat la *-n*, resta la flexió *om/ome* en sing., *òmens* en pl.; almenys en llengua d'oc, la declinació *om* nominatiu/*ome* cas complement, restà en vigor, i en la nostra llengua sembla que també es prolongà això fins al període inicial de l'idioma escrit: «era vostre *hom*», «faç vos saber que l'*om* --- que vós demanatz no-us en quid ésser tengud ---», «era vostre *hom*», 1230-57 (Peramola) i d'altra banda en acusatiu «pres l'*ome* e l'aver», doc. del S. XII (Alt Cardener); en les *Hom. d'Organyà*: «aïcel *om* enquer pad e la segeix qui no fa mal ne don», «sí <un> *om* parlave tan gint co un àngel o co-l pus savi *om* del món ---», «cel *om* à caritat en sí a cui és pur car zo que ---» (2r6, 1v5, 1v6, 1v20).

En Llull: «que *hom* temptàs alcun temps Nathana de devoció ans que la vestís; mas l'abadessa respòs que